

Clarence Oen i Sigte, og Dagen efter gik Isflagen helt itu, saa man maatte søge Tilflugt i Baadene.

Efter otte Dages stormfuld Rejse naaedes Elefanten, den nordligste af Sydshetlandøerne, der kun søges af Pingviner og ellers ingen Eksistensmidler hyder. Under disse Forhold besluttede Shackleton at gaa i aaben Baad til den norske Hvalfangerstation paa Sydgeorgien, det nærmeste beboede Sted, for at faa Hjælp. 22 Mand blev ladet tilbage paa Elefantøen, og med 5 Mand gik S. den 24. April herfra og naaede den 10. Maj Øen efter at have tilbagelagt en Sejlads paa c. 190 danske Mil. Fra Kong Haakonsbugten paa Sydsiden, hvor Landingen fandt Sted, gik S. den 19. Maj tværs over Land og naaede Hvalfangerstationen Strømnæs den 25. Maj. Herfra sendtes straks Folk ud for at redde to af S.s Mænd, der paa Grund af Udmattelse ikke havde kunnet følge med.

Der blev nu udrustet en lille Hvaldamper, som skulde gaa til Elefantøen, men denne maatte efter fem Dages Forløb vende tilbage uden Resultat, da den ikke kunde forcere Isen.

Herefter besluttede S. sig til at gaa til Falklandsøerne, hvor han haabede at finde et bedre Skib, der kunde udsendes som Hjælpeekspedition. S.s Drift i Isen er den længste, der er foretaget i det sydlige Ishav, den varede fra Begyndelsen af Februar 1915 til 8. April 1916, d. v. s. 420 Dage.

Allerede den 8. Juni afgik Republikken Uruguays Fiskeridamper »Istituto Pescado«, som beredvillig blev stillet til Raadighed, fra Montevideo. Den 17. Juni gik den fra Falklandsøerne, men vendte den 25. Juni tilbage til Port Stanley igen, da det paa Grund af tætte Ismasser var umuligt for den at naa Elefantøen og redde de der tilbageblevne 22 Mand. Den naaede til ca. 5 danske Mil fra Land, men kom her i Fare for selv at blive indesluttet i Pakisen, hvorved Tilbagefarten vilde blive afskaaret.

Mandskabets Stilling paa Elefantøen var nu højst farlig. Det havde kun faa Levnedsmidler og ingen Udsigt til Fangst af Sæler eller Pingviner om Vinteren, da disse først med Isens Forsvinden fra Kysten atter nærmer sig den.

Regeringen i Uruguay gav nu Fiskeridamperen Ordre til i Punta Arenas i Magellanstrædet at afvente bedre Isforhold og forberede sig paa at forny Forsøget paa at naa Elefantøen.

S., der var landet i Punta Arenas, fik nu imidlertid her ved Hjælp af den britiske Resident udrustet et lille Træsejlskib med Hjælpemaskine, og Skibet, hvis Navn er »Emma«, afgik 11. Juli til Elefantøen. Imedens arbejdedes der i England paa at udruste Capt. Scotts gamle Skib »Discovery«, efter at man først havde forvissat sig om, at »Aurora«, der samtidig med, at S. gik til Weddellhavet, var afgaaet til Rosshavet for at tage imod S. efter hans planlagte Gennemkrydsning af Indlandsisen, ikke vilde kunne afgaa inden en rimelig Tid. »Au-

rora« var nemlig gaaet til Ny Zeeland, efter af Is og Storm at være bleven revet bort fra sin Basis den 6. Maj 1915 og uden at kunne medtage et Hold paa 9 Mand under Capt. Mackintosh, der var landsat.

Den sidste Meddelelse lyder nu paa, at Holdet paa Elefantøen er reddet, og for Holdet under Capt. Mackintosh næres der ingen Frygt, da dette har gode Proviantforsyninger.

Kuli i Britisk Ny-Guinea. Statsgeologen J. F. Carne fra Ny Sydwaales har udført en Ekspedition til Kikori og Purari for at faa Rede paa, om de der stedvis forekommende Kulforekomster mulig kunde exploiteres.

Sir Aurel Stein er i Februar 1916 ankommen til Indien efter at have fuldført en Rejse i arkæologisk-historisk Øjemed fra Kashgarien over Nordpamir (Darvas og Karategin), Samarkand, Bokhara, Askabad, Mesched, Seistan, Hilmendfloden og Nuskki.

Mary L. Jobe, den bekendte kvindelige amerikanske Forsker, har gjort et nyt Forsøg paa at bestige Mt. Kitchi i de kanadiske Klippebjerge, men maatte 60 Meter under Toppen opgive Forsøget.

Det 16. Skandinaviske Naturforsker møde i Kristiania 10.—14. Juli 1916. Af Foredrag, som falder indenfor Geografiens Ramme, blev der holdt følgende: Professor S. Arrhenius: »Om Klima-Vekslinger«. Professor Gerard de Geer: »Om Striden mellem Sol og Is paa Jordkloden«. Professor Ole Olufsen: »Jordaffladning og Klimaforandring i Subtroperne«. Dr. phil. Gunnar Holmsen: »Strandlinjernes Fald og Bjærgbygningen«. Dr. J. V. Erikson: »Islæg og Isopbrud i Sverrigs Ferskvande«. Direktør Th. Hesselberg: »Om Cycloner«. J. W. Sandström: »Luftcirkulation i Evropa«. Docent Werenskiöld: »Tidevandstrømme«. Cand. min. Andreas Holmsen: »Nedbør og Afløb i norske Elve«. Dr. phil. Gudmund Hatt: »Kyst- og Indlandskultur i det Arktiske«. Dr. O. Solberg: »Lappernes Indvandring og Bosættelse i Nordnorge«. Cand. mag. W. Thalbitzer: »Nogle etnografiske Paralleler indenfor Polarfolkene«. Stud. mag. Kai Birket-Smith: »Den grønlandske Bue«. Professor Otto Nordenskiöld: »Klimatyper ved Indlandsisens Randsomraader«. Professor Bjørn Hellard Hansen: »Bemærkninger om hydrografiske Metoder«. Dr. phil. J. P. Jacobsen: »Bemærkninger vedrørende de hydrografiske Forhold ved Færøerne«. Dr. phil. J. N. Nielsen: »Bundvandet i Baffinsbugten«. Læge Søren Hansen: »Grundracer i Norden«. Læge H. J. Hansen: »Skolebørns legemlige Udvikling i Kjøbenhavn og i nogle danske Provinsbyer«.

Literaturanmeldelser.

Gunnar Isachsen: *Travaux topographiques de l'expédition Isachsen 1909—1910.* (Videnskaps-selskabet's Skrifter I. Mat.-Naturv. Klasse 1915. No. 7. — Kristiania 1915).

Den bekendte Spitsbergen-Forsker offentliggør i dette Arbejde en Række Opmaalinger, som under

hans Ledelse blev udført paa Spitsbergen i Sommeren 1909 og 1910, dels paa Strækningen mellem Isfjord og Wijde Bay, dels i forskellige Omraader Syd for Isfjord. Kun Ekspeditionernes topografiske Resultater omtales, idet de øvrige allerede er bearbejdede og meddelte i tidligere udkomne Publi-

kationer. Værkets Fremkomst er blevet stærkt forsinket ved en Række sammenstødende Uheld; en Ildløs tilintetgjorde Forfatterens Samlinger og Manuskripter, og kun Beregningerne, der var deponeret andetsteds, blev lykkeligvis reddede. Endvidere er Krigen Hovedårsagen til, at Kortene først blev færdigtrykte i September 1915, i Stedet for som oprindelig paaregnet i Foraaret 1914.

Den første Kortskitse over Spitsbergen udkom i Amsterdam i 1599, og den fulgtes af et stort Antal andre i det 17. og 18. Aarhundrede, men da de alle er baserede paa Beretninger og Tegninger fra Hvalfangere, har de nu kun historisk Interesse. Den første videnskabelige Ekspedition, hvis Resultater benyttes i nærværende Afhandling, foretoges i 1773.

De originale Maalinger, der selvfølgelig udgør Værkets Hovedbasis, udførtes som sagt i Sommeren 1909—10. For at give en Forestilling om det store Arbejde, der herved præsteredes, kan anføres, at

der blandt meget andet blev taget ca. 170 foto-trigonometriske Stationer med ialt ca. 1500 Fotogrammer. Og at Arbejdet ofte blev gjort under vanskelige og farlige Forhold, fremgaar af en Bemærkning til Maalingerne paa Bjærgene »Syltoppen«; dettes øverste Del er saa stejl, at det var »très difficile et dangereuse« at bestige den med Instrumenter; og oppe paa Toppen var der saa ringe Plads, at da Teodoliten var stillet op, kunde man ikke gaa rundt om den!

Med Hensyn til Enkelthederne om Instrumenter, Beregning af Talmaterialet, Konstruktion og Reproduktion af Kortene o. s. v. maa henvises til selve Afhandlingen. Den ledsages bl. a. af et Par meget smukke Panoramer fra Red Bay paa Nordkysten, samt af to Kort i konisk Projektion (Maalestok 1:200,000) over Omraadet fra Wijde Bay til Bell Sound.

Johan Gehrke.

Ny Literatur.

(Indkommet til Det kongelige danske geografiske Selskab.)

Evropa.

Danmarks geolog. Undersøgelse: I Række Nr. 13 med Atlas, II Række Nr. 27, IV Række Bd. 1. N. 1,3,4,2,6.

»Odsherred«, udg. af Turistforeningen f. Nykøbing og Omegn.

Meteorologisk Institut: Nautisk Meteorologisk Aarbog 1915. Magnetisk Aarbog 1914.

Det norske meteorologiske Institut: Jahrbuch für 1915 og Nedbørsagttagelser i Norge, Aargang XXI, 1915.

De varme Kilder paa Island, deres fysisk-geologiske Forhold og geografiske Udbrødelse af Th. Thorsø, 8°, 257 S.

The Hot Springs of Iceland, by Thorkell Thorkelsson, 1910, 4°, 83 S. med Illustr.

Danmarks geolog. Undersøgelse: II Række Nr. 30, III Række Nr. 14 og V Række Nr. 1 (Bornholms Geologi).

Polarlandene.

An Anthropogeographical Study of the Oregon of the Eskimo Culture, by H. P. Steensby, 1916, 8°, 228 S.

Danmarks-Eksped. til Grønlands Nordøstkyst 1906—08: Bind III, Nr. 16, 17, 18, 19.

Ergebnisse der Schweiz. Grönlandexpedition 1912/13 unter Leitung von Prof. Dr. Alfred de Quervain. Abhandlung I: Kraniologische Studien an einer Schädelserie aus Ostgrönland, von Dr. H. Hoessly, 1916, 4°, 54 S. med Illustr.

Forskelligt.

Om Kortprojektioner, av. J. V. Eriksson, 8°, 64 S.

Dansk Tidsskrift-Index. Aargang 1915, udarb. af Svend Dahl og Th. Døssing, 8°.

Die Bedingungen für das Gedeihen der Seidenzucht, von Hofrat Johann Bolle, 8°, 51 S. med Illustr.

Kommiss. f. Havundersøgelser: Serie Fiskeri, Bd. V 1—2 og 4 Særtryk.